

CYCLES - Финансова

***грамотност и предприемачески умения за професионалисти,
работещи с деца и младежи, напускащи социални услуги от
резидентен тип***

ИП4 – Обучителен материал

***Модул1: Основи на финансовата грамотност в
ежедневието***

***Материали за самоподготовка он-лайн: Значението
на парите***

Разработени от Герхард Лехнер,

Сабрина Риндер

27 януари 2019

Съдържание

Модул 1: Основи на финансовата грамотност в ежедневието	3
1. Тема 1: Значението на парите.....	3
1.1 Валута, банкови пари и богатство.....	3
1.2 Функции на парите	3
1.2.1 Средство за размяна	4
1.2.2 Разчетна единица.....	4
1.2.3 Запас от стойност	4
1.3 Случаят със Зимбабве.....	5
1.4 Електронни плащания	6
1.5 Електронна валута	6
2. Източници	7

Обучителни материали за самоподготовка онлайн

Модул 1: Основи на финансовата грамотност в ежедневиия живот

Тема 1: Значението на парите

1. Валута, банкови пари и богатство

Думата “пари” се използва по множество различни начини в ежедневието на хората, но за икономистите има конкретно значение. За да разберем точно какво означава думата “пари” за икономистите - трябва да изясним няколко важни неща. Те използват думата валута, с която обозначават книжните банкноти и монетите. Централната банка на всяка държава притежава монопол върху емисията (производството) на пари. Въпреки това, според икономистите определянето на парите единствено като валута е твърде тясно определение. Вторият вид пари се наричат банкови пари (депозити до поискване). Депозитите в разплащателните сметки също се определят като “пари”, тъй като могат лесно да се конвертират във валута. Банковите пари могат да бъдат “произвеждани” от централната банка или от банковия сектор.

Понякога думата “пари” се използва като синоним на богатство. Например, когато хората кажат: “Джо е богат”, те имат предвид, че Джо не само има много монети, банкноти и голяма сума в своята текуща сметка, но той също така притежава акции, обликации, четири коли, три къщи и яхта. Богатството не се състои само във валутата, но също и други активи като акции, обликации, произведения на изкуството, къщи и т.н.

В ежедневието си хората често използват термина пари в смисъла на “приход”. “Шийла има добра работа и печели много пари.” Съгласно определението на икономистите, приходът е паричен поток, спечелен за единица време. Парите от своя страна, представляват запас: определена сума в даден момент.

Пример: Ако някой ти каже, че има доход от 1.000 долара, трудно можеш да разбереш дали печели малко или много, защото не знаеш дали печели тази сума за една година, един месец или ден. От друга страна, ако някой ти каже, че има 1.000 долара в джоба си, знаеш точно колко пари притежава в този момент.

1.2. Функции на парите

Парите имат три основни функции в икономиката: средство за размяна, разчетна единица и запас от стойност.

1.2.1. Средство за размяна

“Финансовата подкрепа на Европейската комисия за разработването на тази публикация не представлява потвърждение на съдържанието ѝ. Съдържанието на публикацията изразява единствено вижданията на авторите ѝ, а Комисията не носи никаква отговорност за информацията и нейната последваща употреба”

В почти всички транзакции в нашата икономика парите под формата на валута или чекове, представляват **средство за размяна**. Парите като средство за размяна повишават ефективността на икономиката, защото в сложната глобална икономика би представлявало голяма трудност да се разменят стоки, както в бартерната икономика. Времето, което е необходимо за обмяна на стоки и услуги се нарича **транзакционен разход**. В бартерната икономика транзакционните разходи са много високи, защото хората трябва да намерят някой, който иска да участва в размяна на стоки и услуги. Затова можем да кажем, че парите са абсолютно необходими в сложната глобална икономика.

1.2.2. Разчетна единица

Втората функция на парите е като **разчетна единица**. Без пари би било невъзможно стойността на стоките и услугите да се измерва и сравнява. Защо тази функция е толкова важна? За да разберем трябва да отидем на пътешествие в миналото - в епохата на бартерната икономика. Нека си представим колко трудно би било да се сравнят цените на продуктите в супермаркета, ако парите не съществуваха.

1.1.1 Запас от стойност

Парите функционират, също така, като запас от стойност. Това просто означава, че една банкнота от 10 евро винаги има една и съща стойност. Защо тази функция на парите е важна за нас? Защото повечето от нас не искат да похарчат приходите си веднага след като ги получат. Спестяването също има важна функция в нашата финансова система.

Други активи, като например акциите, облигациите, земята, къщите, колите и т.н., също могат да се използват като запас от стойност. Повечето от тези активи имат предимство в сравнение с парите, ако говорим за запас от стойност, защото повечето от тези активи могат да ни донесат по-голяма лихва, докато в случая с парите или валутата, където не може да се спечели никаква лихва. Лихвата на депозит също е по-ниска отколкото на споменатите активи. Най-голямото преимущество на парите е тяхната **ликвидност**. С банкноти, монети и чекове можеш да платиш сметките си бързо и лесно. Ако притежаваш акции, облигации или земя, ще отнеме време да ги направиш ликвидни.

Колко добър запас от стойност има в една икономика зависи от нивата на цените. Например, ако цените се удвояват, това означава, че стойността на парите намалява наполовина. От друга страна, ако цените намаляват наполовина, това означава, че стойността на парите се удвоява. В периоди на хиперинфлация парите губят от своята стойност постоянно (например, ако инфлацията е 50% на месец). В този случай, парите губят своята стойност за обществото. В периоди на хиперинфлация хората започват да използват алтернативни валути, като цигари или биткойн.

1.3. Хиперинфлацията в Зимбабве

"Финансовата подкрепа на Европейската комисия за разработването на тази публикация не представлява потвърждение на съдържанието ѝ. Съдържанието на публикацията изразява единствено вижданията на авторите ѝ, а Комисията не носи никаква отговорност за информацията и нейната последваща употреба"

На картинката по-долу можете да видите момче от Зимбабве, държава в която имаше ситуация на хиперинфлация. Месечния пик на инфлацията в Зимбабве се изчислявала на 79.6 милиарда процента в средата на ноември 2008 г. Хиперинфлацията в Зимбабве продължава от 2000 г. до 2008 г. По това време са налични банкноти от 10 зимбабвийски долара до 100 милиарда зимбабвийски долара. Малкото момче на снимката има много пари, но може би с тях може да си купи само шоколад. Това означава, че по това време хората в Зимбабве, макар и милиардери, все пак са бедни, защото парите имат много ниска стойност.

Снимка 1: Всеки зимбабиец е милиардер. Снимки на зимбабвийски граждани от интернет.

1.4. Електронни плащания

В наши дни, плащането на сметки чрез интернет е по-евтино за потребителите. В миналото хората трябваше да плащат сметките си като изпращат по пощата чекове, но сега банките предоставят възможността за електронен превод на пари. Единственото, което е необходимо е да влезете в потребителския си профил и с няколко кликания можете да осъществите електронно плащане. По този начин се спестяват пари, време и други ресурси. Ето защо, електронното плащане е все по-често срещано явление, и в Европейския съюз, и в световната

"Финансовата подкрепа на Европейската комисия за разработването на тази публикация не представлява потвърждение на съдържанието ѝ. Съдържанието на публикацията изразява единствено вижданията на авторите ѝ, а Комисията не носи никаква отговорност за информацията и нейната последваща употреба"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ИКОНОМИКА.

1.5. Електронна валута

Електронната валута може да замести не само чековете, но и книжните пари. Електронната валута съществува само във виртуална форма. Първата форма на електронна валута е дебитната карта. Чрез нея потребителят може да плаща сметки директно с картата си (например в супермаркета). Парите биват прехвърлени директно от сметката на потребителя в тази на супермаркета. Големите магазини и супермаркети приемат плащания с дебитна и кредитна карта. Това прави плащанията много по-бързи, отколкото ако се използват пари в брой, тъй като употребата на картите е много улеснена. В повечето супермаркети е достатъчно да допреш дебитната си карта до четеца на касата, да натиснеш един бутон и сумата, необходима за покупките е изтеглена от твоята сметка.

2. Ползвана литература:

Мишкин, Ф. С. 2013. Икономиката на парите, банкирането и финансовите пазари. Десето издание: Pearson. стр. 94-106.